

Lausunto

27.4.2022

VN/20245/2021
VN/20245/2021-VNK-10

VNK:n lausunto koskien TEM:n lausuntopyyntöä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttamisesta.

Hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin ehdotettavilla muutoksella on tarkoitus huomioida pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaiset hankintalakiin liittyvät muutostarpeet. Muutoksilla parannetaan julkisten hankintojen laatua ja hankintojen vastuullisuutta korostamalla ympäristönäkökulmien huomioimista julkisia hankintoja tehtäessä sekä korostetaan laadun merkitystä tarjouksen valintaperusteena. Lakiin lisätään eräitä ympäristörिकoksia tarjoajien pakollisiksi poissulkemisperusteiksi sekä selkeytetään hankintayksiköiden tiedonsaantioikeuksia alihankkijoiden poissulkemisesta silloin, kun näihin voidaan soveltaa pakollisia poissulkemisperusteita.

Valtioneuvoston kanslian mielestä esitettyjen muutosten tavoitteet ovat pääosin kannatettavia ja osa esitetyistä muutoksista on sellaisenaan hyviä.

Osa muutoksista voi kuitenkin aiheuttaa hankintayksiköille merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa, ja niiden tarpeellisuutta olisi hyvä miettiä lisää tai ainakin selkeyttää ehdotettuja säännöksiä.

Muutama muutos tuntuu osittain toistavan jo olemassa olevassa säännöksessä todettua asiaa, ja jos näitä muutoksia halutaan edistää, niin olisi hyvä kuvata perusteluissa selvemmin tarve tehdyille muutokselle.

Yksittäisiä pykäläehdotuksia koskevat valtioneuvoston kanslian huomiot:

Lain tavoitteita koskevaan pykälään (2 §) tehtävät muutokset:

Lain tavoitteita koskevaan 2 §:n 1 momenttiin on tarkoitus lisätä kohta, jonka mukaan lain tavoitteena on edistää ympäristöystävällisiä hankintoja. Valtioneuvoston kanslia on ilman muuta samaa mieltä siitä, että hankinnoissa on tärkeää edistää ympäristöystävällisyyttä ja vastuullisuutta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

ylipäättään. Hankintojen kautta voidaan merkittäväällä tavalla edistää ympäristöllisesti kestävien ratkaisujen ja palveluiden käyttöönottoa. Kanslia pyrkiiin aktiivisesti toimeenpanemaan omissa hankinnoissaan ympäristövastuullisuutta.

Olisi kuitenkin hyvä muutoksen perusteluissa selventää, että mihin muutoksella oikeastaan pyritään, koska asiasta on maininta jo olemassa olevan hankintalain kyseisessä pykälässä. Olemassa olevassa hankintalain 2 §:n 1 momentissa on todettu lain tavoitteena olevan kestävien hankintojen edistäminen. Voimassa olevan lain toisessa momentissa on lisäksi todettu, että hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimensa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa ottaen huomioon mm. ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat.

Kestävillä hankinnoilla tarkoitetaan usein ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestäviä hankintoja. Jos pykälään lisätään nimenomainen maininta ympäristöystävällisyydestä, niin olisi hyvä määritellä, että mitä ympäristöystävällisillä hankinnoilla tässä tarkoitetaan ja miten se suhteutuu jo säännöksessä aikaisemmin olevaan kestävien hankintojen edistämiseen ja ympäristönäkökulmien huomioimiseen.

Kun ympäristöasiat muutoksen myötä nousisivat entistä vahvemmin hankintalain (yhdeksi) tavoitteeksi olisi kuitenkin hyvä todeta perusteluissa myös se, että ympäristöystävällisyyden edistäminen ei nouse samalla tavalla esiin eikä ole tarkoituksenmukaista kaikissa hankinnoissa, vaikka tärkeä yleinen tavoite hankinnoissa onkin. Esimerkiksi asiantuntijapalveluiden (esim. konsulttiselvitys) ostamiseen on usein varsin keinoitekoista ja vaikeaa liittää ympäristöystävällisyyteen liittyviä vaatimuksia tai ehtoja.

Muutokset koskien hankintailmoitusten julkaisemista (60 §) ja hankinnasta ilmoittamista (101 §)

Valtioneuvoston kanslia toivoo vielä harkittavan lakiluonnoksen 60 ja 101:ie §:n muutoksia, joissa ehdotetaan säädettäväksi hankintailmoitusten julkaisemisesta siten kuin kielilaissa säädetään. Säännösehdotus on nykyisessä muodossaan epäselvä sen osalta, että mitä muutos tarkoittaa hankintayksiköiden kannalta ja mitkä ovat sen arvioidut hallinnollista taakkaa lisäävät vaikutukset.

Ehdotuksesta ei selviä riittävällä tavalla, että onko kyse kaksikielisten hankintayksiköiden harkintavallassa olevasta seikasta, jonka mukaan kaksikieliset viranomaiset voivat näin päättäessään julkaista hankinnan sekä suomeksi että ruotsiksi, vai onko kyse laajemmasta velvollisuudesta. Jos kyse on kaksikielisten hankintayksiköiden velvollisuudesta julkaista kaikki hankintailmoitukset ja näiden liitemateriaalit sekä suomeksi että ruotsiksi aiheuttaa se merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa, johon hankintayksiköt eivät ole varautuneita.

Asian laajuus ja sisältö jää osin siksi epäselväksi, että pykälätekstissä puhutaan vain hankintailmoituksesta ja perustelutekstissä laajemmin ”hankinnoista ilmoittamisesta ja hankintamenettelyssä”. Asiassa jää epäselväksi myös se, että voisiko ja missä tapauksissa hankintayksikkö edelleen halutessaan julkaista hankintailmoituksen ainoastaan esimerkiksi englannin kielellä tai jollakin muulla EU:n virallisella kielellä.

Jos hankintailmoitus julkaistaan eri kielisinä versioina voi syntyä ongelma eri kieliversioiden etusijaisuudesta ristiriitatilanteessa.

Hankintaa koskevaan päätökseen (123 §) ehdotetut muutokset

Hankintapäätöstä koskevaa 123 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että hankintayksikön on esitettävä hankintaa koskevassa päätöksessä, miten hankinnassa on huomioitu laatuun liittyvät vaatimukset. Tältä osin VNK:n käsityksen mukaan voisi vielä harkita, että onko muutos tarpeen tai tuoko se lisäarvoa, koska voimassa olevassa hankintalain 93 §:ssä edellytetään jo nyt, että ”jos

hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa”.

Jos muutokseen kuitenkin päädytään, olisi hyvä selventää, että onko tämän asian huomioitta jättäminen päätöstä rasittava sellainen virhe, josta voi valittaa markkinaoikeudelle.

Ympäristöriskosten lisääminen pakollisiksi poissulkuperusteiksi (80 §)

VNK:n mielestä on kannatettavaa, että tietyt vakavat ympäristöriskokset esitetään lisättäväksi tarjoajien pakollisiksi poissulkemisperusteiksi hankintalain 80 § 2 momenttiin. On hyvä, että myös vakavat ympäristöriskokset ovat este julkisen hankintasopimuksen toisena osapuolena olemiselle.

Pakollisena hankintalain mukaisena poissulkuperusteena ei tällä hetkellä ole pakotteita koskevat asiat. Olisi hyvä selvittää, voisiko pakotteiden piiriin kuulumisen lisätä pakollisiin poissulkuperusteisiin.

Alihankkijoiden poissulkuperusteisiin tehtävät muutokset (78, 80 §:t)

Voimassa olevassa hankintalain 78 §:ssä on todettu, että hankintayksikkö voi 87-89 §:ien mukaisesti tarkastaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi 80 tai 81 §:ien nojalla ja tällöin vaatia alihankkijaa korvattavaksi toisella alihankkijalla.

Nyt tehtävät muutokset jättävät jossakin määrin epäselväksi, onko alihankkijoiden pakollisten poissulkuperusteiden tarkastaminen pakollista vai vapaaehtoista ja tuleeko pakollisen poissulkuperusteiden ilmetessä vaatia tarjoajaa korvaamaan alihankkijan toisella alihankkijalla vai sulkea alihankkija tarjouskilpailun ulkopuolelle, jotka ovat menettelyllisesti eri asioita sekä alihankkijan rikosrekisteriotteen tarkastamiseen liittyvät asiat. Ehdotettuja säännöksiä voisi vielä selventää tältä osin.

Lisätiedot lausuntoon liittyen Sini Korpela p. 050 467 5685.

Alivaltiosihteeri

Timo Lankinen

Yksikön päällikkö

Meri-Tuulia Pitkänen

Liitteet
Jakelu

Tiedoksi

VN/20245/2021-VNK-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: